

пиво») и другие объекты культурно-исторического наследия (Курган бессмертия). Большое значение имеют и различного рода естественные и созданные людьми природные достопримечательности, крупные, а также эксклюзивные торгово-развлекательные объекты. Еще одним важнейшим ресурсом и конкурентным преимуществом любой территории является человеческий капитал, люди. Маркетинг человеческого капитала среди прочих технологий подразумевает рекламирование жителей региона: авторитетных местных лидеров-руководителей, высококвалифицированных специалистов, успешных предпринимателей, тружеников-старожилов, знающих местную историю и традиции, людей, переехавших из других регионов и устроивших свою жизнь в районе, и других.

Библиографические ссылки

1. Дроздов Д. Н. Особенности маркетинговой стратегии региональных СМИ // Журналистика – Медиалогия – Наставничество [Электронный ресурс] : материалы Междунар. науч.практ. конф., посвящ. 95 летию проф. Б. В. Стрельцова и 100 летию Белорус. гос. ун-та, Минск, 1 марта 2021 г. / Бел. гос. университет ; под общ. ред. Н. А. Федотовой ; редкол.: О. М. Самусевич (гл. ред.) [и др.]. Минск : БГУ, 2021. 1 электрон. опт. диск (CD-OM).
2. Трофименко Е. Ю. Имидж региона как составляющая маркетинга территорий // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2015. № 1-1. С. 238–242.

Список СМИ, цитируемых в работе

1. Лідская газета (Официальный сайт) [Электронный ресурс]. URL: <http://lidanews.by/> (дата обращения: 21.04.2021).

СТЫЛІСТЫЧНАЯ ДЭФАРМАЦЫЯ ГАЗЕТНАГА ТЭКСТУ

А. У. Дуброўскі

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,
вул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
dubrousk@bsu.by*

Асноўная тэма даследавання – стылістычная дэфармацыя газетнага тэксту. Разглядаецца праблема адрознення стылістычнай дэфармацыі ад жанрава-стылістычнай трансфармацыі медыятэксту. Аб’ект даследаван-

ня – матэрыялы рэгіянальнай газеты. Мэта – прадэманстраваць наступствы стылістычнай дэфармацыі на розных узроўнях моўнай сістэмы. Вынікі аналізу могуць быць выкарыстаны ва ўдасканаленні методыкі рэдагавання журналісцкіх матэрыялаў.

Ключавыя словы: стылістычная дэфармацыя; стылістычная трансфармацыя; лінгваэкалогія; жанр; моўная сістэма; праўка-пераробка.

STYLISTIC DEFORMATION OF NEWSPAPER TEXT

A. U. Dubrouski

Belarusian State University,

9, Kalvariyskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus

Corresponding author: A. U. Dubrouski (dubrousk@bsu.by)

The main topic of the research is the stylistic deformation of a newspaper text. The problem of distinguishing stylistic deformation from genre and stylistic transformation of media text is considered. The object of the research is the materials of the regional newspaper. The aim is to demonstrate the results of stylistic deformation at different levels of the language system. The results of the analysis can be used to improve the methodology of editing journalistic materials.

Key words: stylistic deformation; stylistic transformation; linguistic ecology; genre; language system; editing.

Сучасная медыялінгвістыка разглядае праблемы лінгваэкалогіі ў шэрагу найбольш актуальных. Сярод іх можна вылучыць праблему стылістычнай дэфармацыі медыятэксту. У прыватнасці, Л. У. Савельева ў сваім падручніку «Лінгваэкалогія» прысвячае названаму пытанню раздзел «Дэфармацыя стылістычнага балансу» [1]. Цікава, што аўтар звяртаецца да паслярэвалюцыйных рэалій мінулага стагоддзя, але няцяжка пераканацца ў тым, што разгледжаныя з’явы тыпалагічна блізкія тым, якія мы назіраем у сучасным медыямаўленні. Пералічым хаця б асноўныя з іх: экспансія неадаптаванай іншамоўнай лексікі, неалагізмы (у выпадку паслярэвалюцыйнай эпохі гаворка ідзе пра так званыя саветызмы, але само ўзнікненне неалагізмаў у крызісныя эпохі – цалкам заканамерны працэс), абрэвіяцыя, стандартызаваныя словазлучэнні. Л. У. Савельева звяртае ўвагу на тое, што крыніцай неалагізацыі мовы былі афіцыйна-справавыя дакументы, а таксама публічнае маўленне палітычных лідараў. Усё гэта ўваходзіла ў спецыфічнае ўзаемадзеянне з

такім фактарам, як агульная эмацыянальнасць «мовы рэвалюцыі», што ў выніку вяло да складанага перапляцення рознастылёвых элементаў. А гэта ў сваю чаргу было фактарам яўнай дэфармацыі стылістычнай сістэмы мовы.

Згаданая даследчыца справядліва зазначае, што пасля сур'ёзных стылістычных дэфармацый рэвалюцыйнай эпохі стылёвыя нормы мовы стабілізаваліся дастаткова павольна. А сёння можна было б дадаць, што прадказаць магчымыя шляхі такой стабілізацыі (а таксама яе хуткасць і вынікі) пасля кожнай чарговай крызіснай сітуацыі надзвычай цяжка, хаця само па сабе гэта з'яўляецца важнай навуковай задачай, як і практычны пошук гэтых шляхоў. Пасля рэвалюцыі важную ролю ў гэтым адыграла мастацкая літаратура (якая, праўда, і сама праходзіла праз цяжкія выпрабаванні), але ёсць слушная думка, што сёння яе роля не настолькі вызначальная, а ўплыў мовы сродкаў масавай камунікацыі, прычым адмоўны, не выклікае сумненняў.

Звернем увагу на тое, што само паняцце *дэфармацыі* абавязкова мае адмоўныя канатацыі, чаго нельга сказаць пра з'яву стылістычнай *трансфармацыі* тых ці іншых жанраў [2]. Розніца бачыцца нам у тым, што ў выпадку апошняй жанр застаецца самім сабою, у той час як пры стылістычнай дэфармацыі ў тым ці іншым выданні з'яўляюцца тэксты, прынцыпова чужародныя ў функцыянальных адносінах адпаведнаму сродку масавай камунікацыі. Напрыклад, на газетнай паласе, дзе мы чакаем убачыць больш-менш прывычную публіцыстычную стылістыку, раптам сустракаем экспансію канцылярскага маўлення, хаця гэта ніяк не апраўдана структурна: ні рубрыка, ні загаловак, ні нават такія фармальныя паказчыкі, як вёрстка і ілюстрацыі, не сігналізуюць пра тое, што чытач замест адэкватнага журналісцкага матэрыялу атрымае тэкст не толькі «чужога» жанру, але і абсалютна іншага культурнага кантэксту. І на жаль, можна прывесці вельмі яркія прыклады.

Так, у нумары газеты «Принеманские вести» ад 8 кастрычніка 2020 г. пад загалоўкам «Браконьер!» чытаем наступны тэкст: *В 20-х числах сентября сотрудниками Лидской межрайонной инспекции охраны животного и растительного мира был задержан житель Вороновского района, который, находясь в запретной для охоты зоне, вблизи одного из населенных пунктов Вороновского района Гродненской области, с использованием двуствольного гладкоствольного охотничьего ружья осуществил ружейную охоту на боровую дичь, т. е. ненормированные виды охотничьих животных, в результате чего незаконно добыл одну особь вяхиря, осуществив ружейную охоту в запрещенных местах, т. е.*

нарушил абз. 4 п. 127 «Правил ведения охотничьего хозяйства и охоты», утвержденных Указом Президента РБ № 112 от 21 марта 2018 г.

Сказ займае цэлы абзац і, як бачым, змяшчае шэраг адступленняў нават ад норм афіцыйна-справавога стылю, з жанру якога адпаведны тэкст, уласна, генетычна паходзіць. Бясспрэчна, у газетах заўсёды друкаваліся ў тым ліку і афіцыйныя дакументы, гэта значыць тэксты не журналісцкіх жанраў. Але перад намі іншы выпадак. У наступным абзацы чытаем: *Своими действиями **горе-охотник** совершил правонарушение, предусмотренное ч. 1 ст. 15.37 КоАП Республики Беларусь*. Такое наіўнае ўкрапванне іншастылёвых элементаў (а іх у тэксце некалькі: *животное покрупнее и с копытами*; «добропорядочный» *гражданин*) сведчыць пра тое, што ніякай публікацыі «афіцыйнага дакумента» зусім не планавалася. Пра гэта сведчаць і іншыя элементы, у тым ліку звароты да чытача, накшталт: *Уважаемые читатели!; Заранее вам благодарны!* і да т. п.

Атрымліваецца, што матэрыял займае тое месца, якое структурна належыць менавіта журналісцкаму жанру, але перад намі не ён, а надзвычай грубая жанрава-стылістычная дэфармацыя: *В свое оправдание правонарушитель указал, что о том, что он осуществил охоту в запрещенной для охоты зоне, ему известно, при этом данное «недо-разумение» произошло якобы в момент следования последнего к разрешенной для охоты зоне, расположенной неподалеку, куда он собственно проходил через вышеуказанную запрещенную для охоты зону*. (Мы захоўваем правапіс арыгінала, хаця і ўніфікуем напісанне *е / ё*, у якім у тэксце назіраецца разнабой.) Дарэчы, у выпадку стылістычных дэфармацый паказальным будзе і агульны ўзровень пісьменнасці, адлюстраваны ў тэксце. Бо гаворка не проста пра стылістыку як такую – у матэрыяле хапае элементарных парушэнняў моўных нормаў: *скрытая для посторонних глаз «засидка» (скрытая от...); о том, что... нет никаких сомнений (в том, что...); информация о совершаемых, совершенных или предполагаемых для совершения нарушениях...*

Стылістычная дэфармацыя, такім чынам, назіраецца на ўсіх узроўнях моўнай сістэмы: лексічны, словаўтваральны (афіксы і словаўтваральныя мадэлі, характэрныя для афіцыйна-справавога стылю), марфалагічны, сінтаксічны. Нельга не назваць неахайнасць на ўзроўні фонікі, пунктуацыі і г. д. Асабліва звяртае на сябе ўвагу трафарэтнасць і моўная збытکوўнасць (у тым ліку бясконцыя паўторы: *запрещенная для охоты зона, запретная для охоты зона, вышеуказанная запрещенная для охоты зона* – адпаведныя словазлучэнні паўтараюцца не менш за шэсць разоў).

Але адзначым і тое, што матэрыял падпісаны не журналістам, а службовай асобай (*начальник межрайонной инспекции охраны животного и растительного мира*). Функцыя рэдактара ў дадзеным выпадку здаецца відавочнай: яўна патрабавалася праўка-пераробка, якая павінна была заключацца ў жанравай трансфармацыі тэксту. А жанравая трансфармацыя была б і магчымай, і плённай дзякуючы, перш за ўсё, менавіта працы са стылем. Сам «дэтэктыўны сюжэт» мог бы стаць нават асновай для нарыса. Але ў рэальнасці мы бачым, на жаль, жанрава аморфны і фенаменальна нечытэльны тэкст. Нават яго факталагічны змест успрымаецца з цяжкасцю.

Такім чынам, разуменне прычын стылістычнай дэфармацыі, а таксама ўменне адрозніваць яе ад апраўданых і заканамерных жанрава-стылістычных трансфармацый – не проста тэарэтычная праблема лінгваэкалогіі, але і важнае патрабаванне да філалагічнай падрыхтоўкі сучаснага рэдактара, які працуе з медыятэкстамі.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. *Савельева Л. В.* Лингвоэкология // Студми. учебн. материалы для студ. 2013–2021. URL: <https://studme.org/348375/literatura/lingvoekologiya> (дата обращения: 28.04.2021).
2. *Дубровский А. В.* Современная литературная рецензия как результат жанрово-стилистических трансформаций (на материале публикаций в еженедельнике «Литература і мастацтва») // Медиалингвистика. 2017. № 2. С. 55–64.

О ВКЛЮЧЕНИИ РЕГИОНАЛЬНЫХ СМИ В АКТУАЛИЗАЦИЮ СОЮЗНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

В. А. Елфимов

*Белорусский государственный университет,
ул. Кальварийская, 9, 220004, г. Минск, Республика Беларусь,
yelfimoff@mail.ru*

В статье в теоретическом плане рассматривается взаимосвязь интересов белорусских регионов, местных СМИ и стратегических задач союзного строительства, их общее целеполагание.

Ключевые слова: регионы; кооперация; интеграция, СМИ.